

Linna- ja maarahwalle!

Niipea kui sõnuned Tartu jõudsid, et meie armuline Keisri härra oma sõawäele käsku andnud, üle Dürgi piiri minna ristirahwast Türlaste piinamise paelust peastma, heitsid kuus prouat kokku nõuu pidama, kuidas naesterahwas ka omalt poolt sõdijatele meestele abi wõiks anda. Nad kutsusid ühe kutsikirjaga Tartu linna iga seisuse naisterahwast uniwersiteedi suurde saali püha päewaks 17. Aprillil kokku abiandmise otjusi tegema. Arwata 1000 naist ja tütarlast igast seisusest täitsid kello 4 ajal uniwersiteedi suurt saali, kus kuuraatori proua Saburoffi juhatusel all nõuu peeti.

Seal sai otjuseks wõetud töösaalisi asutada, kuhu iga seisuse naised ja tütarlapsed kokku wõiwad tulla haawatutele ja haigetele sõameestele pesu ja haawamähkmete valmistamisega abi anda, ja kõiksugu andisi sõameeste kasuks iga ühe käest paluda. Siis sai seal üks asjataallitaja eesseisus ehk komitee walitsetud, kelle liikmed 22 Tartu linna prouat on.

Selle alamal nimetatud komitee kohus on nüüd kõik seda teha, mis koosolijad tema peale paniwad ja tema ise ligimeste armastuses ja hädaliste peale halastuses heameelega enese hooletaks wõttis. Ta palub selle pärast igalt poolt ja iga ühe käest oma ettewõtmisele abi. Kui igauks seda annab, mis tal on ja kui palju ta jõuab, siis saab ühte kokku suur hulk asju ja komitee wõib sõameestele siis suurt kasu saata ja tulu tuua. Suure saksa-prantsuse sõa ajal (nüüd kuue kunni seitsme aasta eest) sai sell wiisil mitme kümme tuhandelle sõameestele väga suurt ja kiidu wäärt abi haawade paranduseks ja terwise kosutuseks. Seda mis Saksamaa rahwas oma isamaa armastuses ja oma wahwaste wõitlejate sõameeste kasuks tegid, wõiwad ka meie rahwas teha.

Komitee palub kõiki jõudu mööda anda: willu ja willast lõnga, mis töösaalides jakkideks ja sukkadeks koetakse, jämedat ja peenikest linast riidet, kirwest ehk trikitud linast riidet ning kane-pist riidet; linast lõnga ja niiti kellest haawade seufsid valmistatakse; käte rätikuid; valmistatud palajaid; hani ja kanade sulgi patjadeks; willasid tekkisid, willast riidet; pruugitud ehk peetud linast riidet soldatide jalarättideks ja haawade ümber mähkimiseks; willasid sulke.

Mõnda nimetatud asja, nagu näituseks linast riidet ja willu, loodab naesterahwa komitee maalt iseäranes peremeeste käest. Kui üks maanaene hea meelega mõne küündra linast riidet tahab anda, aga kardab et ta ehk jäme on ja ei kõlba, siis on see kartus tühine, sest ega see and sakstele ei saa saadetud waid talupoegadelle; suurem hulk sõameestest on talupojad. Ei ole ka mitte nael willu ega pentäis willu wäike anne. Kui igauks naene peu-täie ehk mõne peu-täie willu annab, siis saab sellest ühte kokku üks suur anne.

Muidugi palub komitee ka rahaandisi. Aga ega see igal ühel kerge asi anda ei ole. Selle pärast palub komitee ka mune, wõid, kõik sugu põlluwilja, jahu, kartohwid j. n. e. Meid andisi teeb komitee rahaks ja ostab siis asju, mis sõa platsi peale saata wõib.

Soowida oleks kui õpetaja härrad, kooli- mõisa- ja wallawalitsused ehk ka üllitud inimesed

abikomiteid asutaks, kelle liikmed talust taluni andisi, nagu neid nimetatud, koguksid ja Tartu komitee kätte tooksid.

Komitee töösaalid on „akademia mufses“ uniwersiteedi raaemaja poolise otja wastu. Töö-tunnid on iga päew kello 10—1 enne lõunat ja kello 3—7 pärast lõunat. Tööde kätte andmine ja armuannete wastuwõtmine on aga üksi kello 3—6 pärast lõunat. Sisseminek on „akademia mufse“ uniwersiteedi poolt otja trepist.

Kui alamal seisaw komitee seda abikutsunise kirja rahwa kätte saadab, siis täidab tema sellega meie armulise Keisri proua soowimist. Meie armuline Keisri proua, meie tõsine riigiema, saatis sell samal päewal, millal meie armuline Keisri härra oma sõawäele käsku andis Türlaste wastu astuda, alamal seiswa kirja „haigete ja haawatute sõameeste hoolekandmise seltsi peawalitsuse“ kätte.

„Küll tehti rahupidamiseks tööd ja nähti waewa, aga Sumala äraarwamata nõuu järele on omnete sõda tulnud. Sõda kuulutusel on ka haawatute ja haigete hoolekandmise seltsile see aeg kätte jõudnud, millal ta oma püha kohut täitma ja kõik jõudu ja kõik wara, mis temal on, pruukima peab, lahingiplatsi peal wõitlejate sõamees te häda ja kannatuse kergituseks. — Mull on kindel hootus, et seltsi peawalitsus, kui ta kõik abiseltsid ja seltsiliikmed igas meie isamaa kohas kõik oma jõudu ja wõimu, tööd ja tegu ühendama saawad, meie püha püüdmiste täitmiseks.

— Suured ja mitmesugused saawad haigete ja haawatute sõameeste tarwitused olema; aga Mina tean kui kindel ja elaw Wenemaa rahwa waim wennalikus armustuses ja heategemises muistsest ajast saadik on. Ma tunnen ja tean, et ka nüüd, kuna meie wapper sõawägi waewatud ja rõhutud kaaswendade peastmiseks waenlase wastu astub, andja käsi mitte tagasi ei hoia ja palaw isamaa armastus ja rahwalik kokkühoidmise tundmine ei kellesgi seisuses ega kuskil meie suure ja laia isamaa paigas jahedaks ei lähe. Iga and saab armas olema, iga kingitus, olgu ta suur wõi wäike, saab, kui selle armastuse ohwer, mis meid kõiki Kristuse nimel ühendab, ühesugune kallid olema. Mureliku meele ja raske südamega, aga kindla usuga Sumala abi peale, ootan Ma tulewaid asju ja lugusid, ja õhkan palwes Sumala poole, et ta wõtaks igauhe waewa ja andi selle hea ja suure teu tarwis õnnistada!

Selle kirja alla on armuline Keisri proua oma käega kirjutanud:

„Maria“.

Talwepäe's, 12. Aprillil 1877.

Meie armuline Keisri härra oli esimene haawatute ja haigete sõameestele abiandja. Tema andis sell päewal, millal Ta Türlastele sõda kuulutas, „Punase Risti Seltsile“ 30,000 rubl.

Komitee loodab kindlaste, et ka Eesti rahwas neid hirmutusi ja hädasi, mis sõda ühe harimata ja kristliku eluwiihi tundmata rahwa wastu toob, jõudu mööda püüab wähenendada, sest ka Eesti mehed on oma armulise Keisri, selle suure rahunõudja ja tõsise ärapeastja kasu peale wälja astunud, Dürgimaa ristirahwast hirmsast hädapõlwest ära peastma.

Tartu prouade-abikomitee.

659726441